

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Maskeradeballet i Dannemark 1808. Et Syn

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Maskeradeballet i Dannemark 1808. Et Syn", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1808_76-com-root.pdf (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

Se indledningen, afsnittet "Visioner", hvor de gængse litterære former gennemgås.

her i betydningen: gæv, dansk kvinde.

Ordret citat fra oversættelsen af *Loddfáfnismál* (da. *Loddfavner rådets*) i *Hávamál* (da. *Den Højes tale*) i *Den Ældre Edda* hos Sandvig 1 1783, s. 93, strofe 2 og 3 (Bogfortegnelse 1805, nr. 57) (svarende til Larsen 1943, s. 87, strofe 111; *Edda Sæmundar* 1787, s. 116 f., strofer 112-113, Bogfortegnelse 1805, nr. 106). Grundtvig markerer ikke udeladelsen af det sidste vers i Sandvigs strofe 3.

De forskellige trylleruner blev anvendt til hver sit formål. Der fandtes sejrruner, ølruner, brændingsruner, visdomsruner og altså taleruner.

kvæg.

næsten ordret citat fra Det store Visdomsdigt i *Hávamál* (da. *Den Højes tale*) i oversættelsen af *Den Ældre Edda* hos Sandvig 1 1783, s. 82, strofe 2 (Bogfortegnelse 1805, nr. 57) (svarende til Larsen 1943, s. 82, strofe 77; Den arnamagnæanske kommissions udgave 1 1787, s. 102, strofe 77, Bogfortegnelse 1805, nr. 106).

Den Højes tale er et læredigt fra *Den ældre Edda*. Det er lagt i munden på Hár, den høje, dvs. Odin. Det består af flere dele, bl.a. en ordsprogsdel, et afsnit om almindelig moral og livsvisdom samt et afsnit om, hvordan Odin opnår visdom og magiske evner: han ofrer sig selv ved at hænge ni dage og ni nætter i træet Yggdrasil.

I sørgetiden efter en afdød begrænsedes klædedragten til sort, og løssluppen selskabelighed, især musik, var ildeset. Lovpligtig landsdækkende sørgetid blev kun påbudt ved dødsfald i kongefamilien.

efter årsskiftet 1807-1808.

udtrykke.

kvindelig personifikation af Danmark.

imperativ pluralis af skamme.

Vers 1 i omkvædet til drikkevisen af Rasmus Frankenau "Fryd Dig ved Livet" (da. 1797, ty. 1793). Læs mere i indledningen, afsnittet "Maskeradebal".

rædegrimen eller rædselsmasken (arkaiserende).

I mange maskerader blev der indlagt en mimisk gætteleg, hvor de maskerede skrev formodede navne på de andre gæster i deres hænder. Når ens navn var gættet, skiftede man til en ny maskering.

Den senere Frederik 6. var stadig kronprins, da Grundtvig skrev stykket.

rundt omkring.

Skildringen af en ædel, offervillig kongesøn skulle forbedre kronprinsens ry. Københavnerne beskyldte ham for at være en kryster, der havde ladet hovedstaden i stikken, da han flygtede til Holsten i august 1807. Se indledningen, afsnittet "Værkets umiddelbare politiske baggrund".

Det er tale om et hedensk blot. Se indledningen, afsnittet "Blot og opofrelse".

århundreder.

De britiske styrker konfiskerede og udskibede den danske flåde i september og oktober 1807. Se Tidslinjen.

Den opiumsholdige saft blev brugt som bedøvelses- og sovemiddel.

Der hentydes til kronprins Frederik.

mennesket.

maskeradedragten; arkaiserende ord dannet af Grundtvig.

ful kan betyde doven, hæslig eller rådden.

helteslægt.

imperativ pluralis af kaste.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

imperativ pluralis af dæmpe.

imperativ pluralis af ombytte.

højtidelig (ty.: feierlich).

imperativ pluralis af gange, dvs. gå!

flammevinge; arkaiserende ord dannet af Grundtvig.

Våben blev ifølge folkelig overtro effektivere, hvis man hvæssede eller sleb dem på kirkemure, -søjler og, som her, alterfoden.

betage og fortrylle.

imperativ pluralis af høre.

træthed.

“Tro ikke på sådan dum snak.” Replikken gengiver muligvis den rationalistiske polemik mod den teologiske lære om Herrens tugtelse af et syndigt folk. Sætningen benytter en forkert præposition, “auf” i stedet for “an”, hvilket Grundtvig rettede i 2. udgave (*Kvædinger* 1815, s. 8).

Vers 1-2 af 6 i strofe 3 af 5 i drikkevisen “Nyd Livets korte Morgenrøde” af Rasmus Frankenau (1. udg. senest 1806).

Det afveg fra datidens norm at stave “Selot” med S istedet for Z. Se Grundtvigs note 2 til s. 20 i *Kvædinger* 1815.

dvs. vred på den glade.

foran.

præteritum pluralis af omgå, dvs. gik rundt om.

præteritum pluralis af kvæde, dvs. kvædede.

frænder fra fødslen af.

Drog på heltetogt.

parafrase af Suhm 1 1782, s. 567, Bogfortegnelse 1805 , nr. 15 og muligvis også bog 9, kapitel 56 i Anders Sørensen Vedels Saxo-oversættelse (1610-udgaven), Bogfortegnelse 1805 , nr. 11.

ormegård, dvs. stor grube med giftige slanger.

Ud fra interpunktionen, metrikken og de omgivende kvad at dømme begynder her sandsynligvis en ny strofe på syv verslinjer. Strofen er dog ikke markeret typografisk. Det er uvist, om trykkeren har oversat den ny strofe eller bevidst har undladt at markere den for at beholde Lodbrogs kvad på samme side.

slanger.

Den såkaldte blodørn beskrives i bog 9, kapitel 56 i Anders Sørensen Vedels Saxo-oversættelse (1610-udgaven), Bogfortegnelse 1805 , nr. 11.

arkaiserende for: blev jeg stedt i nød.

Efter Slaget på Rheden (1801) og Københavns Bombardement (1807) gjaldt briterne blandt danskerne som et troløst folkefærd. “Albion perfida” (troløse Albion) var allerede blevet et udbredt fransk smædeord under 1790'ernes revolutionskrige. *Maskeradballet 1808* påpeger fortidige eksempler på britisk troløshed.

i skjul.

Massakren på St. Briccii Dag (den 13. november) 1002 beskrives her i en parafrase af Suhm 3 1787, s. 349-353, Bogfortegnelse 1805 , nr. 17. Grundtvigs brug af værket uddyber indledningen, afsnittet om “P.F. Suhm”.

i stedet for.

præteritum af grave, det vil her sige nedgravedes. Kvinderne blev, ifølge Grundtvigs kilde, levende

“nedgravne til Bugen i Jorden, og deres Bryster søndersledne af Hunde” (Suhm 3 1787, s. 350).

blive, i betydningen: at blive noget nyt.

Angående Skt. Edmund er kilden Suhm 3 1787, s. 411 f., Bogfortegnelse 1805, nr. 17. Suhm er anderledes afvisende over for traditionen om, at Skt. Edmund nedsteg fra Himlen og med sin lanse dræbte Svend Tveskæg.

rundkreds.

De leende krigere kan være inspireret direkte af oldnordiske sange som Regnar Lodbrogs dødskvad i Bjarkemål eller indirekte af nyere teaterstykker og Thomas Bartholins afhandling om dødsforagt fra 1689. Se indledningen, afsnittet “Bartholin”, og Sandvig 1779, s. 51, strofe 2, vers 8 (Bogfortegnelse 1805, nr. 47); smlg. Jónsson 1913, s. 67, strofe 29.

Anvendt litteratur

- Bartholin, Thomas (1689) *Antiquitatum danicarum de causis contemptæ a danis adhuc gentilibus mortis libri tres ex vetustis codicibus & monumentis hactenus ineditis congesti*. København
- *Den ældre Edda* : se Den arnamagnæanske kommissions udgave og Sandvig 1783-1785
- Den arnamagnæanske kommissions udgave (u.å.: 1787-1828) *Edda Sæmundar Hinns Fróða. Edda Rhythmica seu antiqvior, vulgo Sæmundina dicta* (da. *Sæmund den Frodes Edda. Den poetiske eller gamle Edda, almindeligvis kaldet Sæmunds*), bind 1 (1787): *Odas mythologicas, a Resenio non editas, continens [...]* udg. af Bolle Willum Luxdorph, Peter Friederich Suhm, Børge Thorlacius, Abraham Kall & Jacob Baden. U. st. (: København)
- Frankenau, [Rasmus] & (1826-1827) “Fryd dig ved Livet” [da. 1797, ty. 1793 af Johann Martin Usteri under titlen *Freut Euch des Lebens*] i S[øren] Hempel udg. *Digter-Krands. En Samling af udkaarede ældre og nyere Selskabssange*, bind 1 (1826). Odense, s. 298 f
- Frankenau, [Rasmus] (1826-1827) “Nyd Livets korte Morgenrøde” [senest 1806] i S[øren] Hempel udg. *Digter-Krands. En Samling af udkaarede ældre og nyere Selskabssange*, bind 1 (1826). Odense, s. 382 f
- Grundtvig, Nicolai Frederik Severin (1815) *Kvædinger eller Smaakvad*. København
- N.F.S. Grundtvigs *Udvalgte Skrifter* (1904-1909) udg. af Holger Begtrup, bind 1 (1904). København
- N.F.S. Grundtvigs *Poetiske Skrifter* (1880-1930) udg. af Svend Grundtvig & Georg Christensen, bind 1 (1880). København
- Jónsson, Finnur udg. (1913) *Carmina Scaldica. Udvalg af Norske og Islandske Skjaldekvad*. København
- Larsen, Martin overs. (1943-1946) *Den ældre Edda og Eddica minora*, bind 1 (1943). København
- Lundgreen-Nielsen, Flemming (1969) “Mulm og Skræk og Kamp og Død. Johs. Ewalds ‘Rolf Krage’” i *Danske Studier*, s. 5-19
- Møller, Elna & Ebbe Nyborg (1981) “Den romanske kirke og dens ændring i tiden før Reformationen” i *Danmarks Kirker. Ribe Amt* udg. af Nationalmuseet, bind 1: *Ribe Domkirke*, hæfte 3-4
- Sandvig, Bertel (1779) *Danske Sange af det ældste Tidsrum, indeholdende blandt andet nogle Danske og Norske Kongers Bedrifter. Af det gamle Sprog oversatte*. København
- Sandvig, B[ertel] C[hristian] overs. (1783-1785) *Forsøg til en Oversættelse af Sæmunds Edda*, bind 1 (1783). København
- Saxo Grammaticus (1610) *Den Danske krønike som Saxo Grammaticus skreff, halffierde hundrede Aar forleden Oc nu, effter Kongelig Mayestats Privilegium i 10 Aar icke at maa efftertryckis, paa ny prentet* overs. af Anders Sørensen Vedel. København [1575]
- Suhm, Peter Friederich (1782-1828) *Historie af Danmark*, bind 1 (1782): *fra de ældste Tider til Aar 803* & bind 3 (1787): *fra Aar 942 til 1053*. København
- Vedel, Anders Sørensen, se Saxo Grammaticus